

SLOVENSKI NAROD

Jutranja izdaja v Ljubljani:

vse leto K 12—
pol leta „ 6—
četrt leta „ 3—
na mesec „ 1-10
Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izhaja vsak dan zjutraj.

Pesamezna številka 4 vinarje.

Inserati: 65 mm široka peti vrsta 14 vln. Pri večkratni inserciji po dogovoru.
Na pismena naročila brez istodobne vpolnitve naročilne se ne ozira.

Jutranja izdaja po pošti za Avstro-Ogrsko:

vse leto K 18—
pol leta „ 9—
četrt leta „ 4-50
na mesec „ 1-60
Za inozemstvo celo leto „ 28—
Upravišтво: Knafljeva ulica 5, (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 35.

Najnovejše vesti. — Brzobjavna in telefonska poročila „Slov. Narodu“.

Iz poslanske zbornice.

Dunaj, 4. decembra. Včeraj popoldne se je nadaljevala razprava o proračunskem provizoriju. Zbornica je bila malodane prazna. Kot prvi je govoril bivši zagrižen liberalec, sedaj štajerski klerikalni poslanec dr. Verstovšek. V svojem govoru se je skrbno ogibal povedati, da je klerikalec. Govoril je na dolgo in široko o klerikalni obstrukciji v štajerskem deželnem zboru. Verstovšek je govoril pred praznimi klopmi in se tisti, ki so bili v zbornici, ga niso poslušali.

Ko je Verstovšek končal svoja izvajanja, je podpredsednik dr. Starszynski podelil besedo poslancu Valoušku. Ker pa le tega ni bilo v zbornici, je izgubil besedo. Nato je podpredsednik izjavil, da ima besedo finančni minister vitez Bilinski. Toda tudi ministra ni bilo v zbornici.

Starszynski je dal ministra iskati, vendar je trajalo dobrih 10 minut, predno so Bilinskega našli in ga privleli v zbornico. Medtem je prišlo do ostrega konflikta med podpredsednikom in socijalnimi demokrati, ki so bili nezadovoljni s tem, da se z ministrom ne postopa tako, kakor s poslanci. Zahtevali so, da naj podpredsednik proglasi, da je tudi podpredsednik, kakor preje Valoušek izgubil besedo. Minister Bilinski se je najprej opravičeval, da ga ni bilo v zbornici in je nato polemiziral proti raznim predgovornikom, ki so izrazili svoje začudenje, da je proračun sestavljen brez deficita. Minister je rekel, da je bilo mogoče, se izogniti primanjkljaju samo na ta način, da so se porabile davčne rezerve in se zvišali nekateri davki. Prihodnje leto pa ne bo teh rezerv in bo treba z zopetnim povišanjem davkov pokriti primanjkljaj.

Za Bilinskim je govoril nemški nacionalist dr. Sylvester, italijanski klerikalec Bugatto in končno dalmatinski napredni poslanec dr. Smolaka. Dr. Smolaka je kritiziral proračunski provizorij ter naglašal, da je le ta za Dalmacijo manj ugoden, kakor prejšnja leta. Razpravljal je nato o raznih, Dalmacije se tičočih postavkah ter izjavil, da bo glasoval proti proračunskemu provizoriju.

Ko je še govoril Sigele, se je razprava prekinila in zbornica je vzela v pretres Pacherjev nujni predlog glede poštnih oficijantov. K predlogu je govoril Tomaševski.

Prihodnja seja bo v torek, dne 6. decembra ob 11. dopoldne.

Jugoslovanski vseučiliški odsek.

Dunaj, 4. decembra. Člani jugoslovanskega vseučiliškega odseka dr. Ploj, Fran Povše in dr. Šusteršič so dobili povabilo, naj pridejo v torek 6. t. m. na konferenco k ministrskemu predsedniku baronu Bie nerthu. Vseučiliški odsek je imel včeraj popoldne sejo in je že definitivno sklepal o vseh jugoslovanskih vseučiliških zahtevah. O teh sklepih pa se čuva najstrožja tajnost. V parlamentarnih krogih se govori, da se

bodo topot z italijanskim vseučiliškim vprašanjem rešile tudi želje, ki jih zastopajo jugoslovanski poslanci. Priznala se bo veljavnost na zagrebškem vseučilišču položenih izpitov tudi v avstrijski državni polovici, na vseučiliših v Pragi in Krakovu pa se bodo ustanovile slovenske docenture, odnosno stolice.

Poljaki in vodocestne zakonske predloge.

Dunaj, 4. decembra. »Poljski klub« je razpravo o vodocestnih predlogih odgodil do četrtega, ker je včeraj odšla večina poljskih posl. z Dunaja. V poljskih krogih zatrjujejo, da bo čisto gotovo sprejet v torek predlog, ki ga je stavil glede vodocestnih zakonov poslanec dr. Kozlovski.

Odlikovani mornarji.

Dunaj, 4. decembra. Cesar je z najvišjim odlokom od 27. novembra odlikoval mornarje, ki so si pridobili zaslug pri rešitvi Lloydovega parnika »Trieste«, kateremu je svoj čas v indijskih vodah pretil pogin radi hudih viharjev. Kapitanu parnika, Edmundu Nitsche, je podelil Franc Jožefov red III. reda, prvemu, drugemu in tretjemu častniku parnika, in sicer Mark Antonu Zadro, Kosoviču in Ledu je podelil zlati zaslužni križec s krono, brodarju Adolfu Lango srebrni zaslužni križec s krono in krmarjema parnika »Trieste«, Matesiju in Popoviču, srebrni zaslužni križec.

Bosanski deželni šef general Varešanin gre vendarle v pokoj.

Dunaj, 4. decembra. Kljub demotivaciji »Neue Freie Presse« je vendar toliko kakor gotovo, da odstopi deželni šef general Varešanin v pokoj. Njegova vpokojitev se razglasi že v najkrajšem času.

Nova verska sekta na Češkem.

Praga, 4. decembra. Kakor poročajo češki listi iz Visoké Mýto, se je v tamošnji okolici oživela nova verska sekta, ki se vzdržuje zlasti vseh alkoholnih pijač in kajenja. Člani te verske sekte se tudi skrbno izogibajo ženskam. Zakon smatrajo za greh. Člani te verske sekte se zbirajo v gozdovih okolice, zlasti v gozdovih okoli Polične k svoji službi božji.

Sokolska društva v Makedoniji.

R. — Skopje, 4. decembra. Sokolska ideja se širi tudi po Makedoniji. Povsod marljivo snujejo sokolska društva. Te dni so ustanovili »Srb-skega Sokola« v Tetovu.

Prestavljen sultanov namestnik.

R. — Skopje, 4. decembra. Tukajšnji sultanov namestnik, ali kakor se službeno imenuje, valiija Mazhar bej je premeščen v Trapezunt v Malo Azijo. Premeščen je bil zato, ker ni hotel izvesti nekaterih naredb carigradske vlade.

Izgnani Arnavti.

R. — Skopje, 4. decembra. Z vlakom iz Mitrovice je dospelo nekaj 30 vklenjenih Arnavtov, ki jih je

vojno sodišče obsodilo na izgnanstvo iz domovine. Prepeljejo jih v Malo Azijo.

Ubit šolski nadzornik.

R. — Skopje, 4. decembra. V Velesu so sredi mesta ob belem dnevu ubili neznanca nadzornika za bolgarske šole, Bana Kuševa, brata ondotnega zdravnika Petra Kuševa. Nadzornik je bil ubit v neposredni bližini policijske stražnice. Morileci so bili v arnavtski narodni noši. Po umoru so vojaki obkolili vse mesto, vendar pa policija ni dobila v pest zločincev.

Potres v Srbiji.

Belgrad, 4. decembra. V Čupriji so včeraj zjutraj ob 8. uri 30 minut čutili 3 precej močne potresne sunke s podzemeljskim gromenjem. Tudi iz Jagodine poročajo, da je bil v istem času tam dokaj močan potres, ki pa ni napravil nobene škode. Ljudje se pri prvem sunku niso mnogo prestrašili, pri tretjem pa so prestrašeni bežali iz hiš ter se pripravljali, da bi kampirali pod milim nebom. Šele ko so se prepričali, da se sunki več ne ponavljajo, so se zopet vrnili v stanovanja.

Železniška nesreča.

Krakov, 4. decembra. Pri Rzeszovu sta včeraj trčila drug ob drugega dva tov. vlaka. Uničenih je bilo 20 vagonov, k sreči pa ni ponesrečil nobeden izmed uslužbencev.

Zopet oropana cerkev na Poljskem.

Vratislava, 4. decembra. V cerkvi v Sosnovicah je bil ukraden kip Matere Božje, v katerem je bilo mnogo draguljev in biserov, ki reprezentirajo vrednost več tisočakov. Tatovi so odnesli s seboj tudi več dragocenih cerkvenih posod. O storilcih ni nobenega sledu.

Gospodarsko napredno društvo za šentjakobski okraj v Ljubljani

priredi

v nedeljo, 4. decembra 1910 ob 3. uri popoldne v gostilni »pri Ribiču« na Dolenski cesti (ob Dolenskem mestu)

shod narodno-naprednih volilcev in volilk.

DNEVNI RED:

Nagovor predsednika.

Poročilo deželnega poslanca, gospoda dr. Tavčarja o delovanju deželnega zbora in pogubnih sklepih, ki jih je storil deželni zbor za Ljubljano.

Poročilo g. dr. Šviglja o političnem položaju.

Pojasnila na razna vprašanja navzočim volilcem in volilkam.

Ker je dnevni red shoda splošno važnega pomena, se pričakuje obile udeležbe, h kateri vljudno vabi

ODBOR.

Sodni predsednik Elsner.

Ko smo se opetovano in z vso odločnostjo upirali imenovanju nemškega nacionalca za prvega sodnika v naši slovenski deželi, so se nam klerikalei rogali, rekoč, da hočemo kakega slovenskega liberalca spraviti na to mesto. Danes pišejo s cinizmom, ki je lasten samo za razširjanje laži in brezdomovinstva dobro plačanim ljudem v Kopitarjevi ulici, da naša stranka ni niti s prstom ganila, da bi preprečila imenovanje Elsnerjevo in da se je tudi nujni predlog Hribarjev v državnem zboru vložil tako pozno, da ne more imeti uspeha. Same laži, s katerimi hočejo zavezniki nemškega protestanta dr. Egerja in kneza Auersperga prikriti svoje brezdomovinstvo.

Resna kandidata za predsednikovo mesto pri deželnem sodišču sta bila poleg Elsnerja, kandidata nemškega Volksrata, še državni pravdnik Trenz in novomeški predsednik dr. Kavčič. Nobeden izmed le-teh ni naš pristaš, kar mora biti znano tudi »Slovenec«. Trenz je zmeren Nemec, dr. Kavčič pa konservativen Slovenec, ki do sedaj ni nikoli kazal politične barve, a je po svojem mišljenju gotovo bliže klerikalcem kot nam. Mi nismo v nikaki zvezi z njim in kolikor ga poznamo, mu gotovo ni bilo ljubo, da smo pisali o njem. Tega nismo storili zaradi njegove čistite osebe, ampak zaradi pravične stvari.

Kar piše »Slovenec« o tem, je resnično le to, da nismo nič storili, da bi bil kateri izmed naših somišljenikov imenovan za deželno sodnega predsednika. Mi ne rabimo predsednika za se, ampak za slovenski narod. Priporočali smo dr. Kavčiča kot izredno nadarjenega, nepristranskega in vzornega slovenskega sodnika, kateremu ne more nihče kaj očitati. Prusofilska graška gospoda okoli »Grazer Tagblatt« mu le tega ne more odpustiti, da je pred 21 leti uredil za »Slovenski Pravnik« slovensko izdajo kazenskega zakona in postopnika in s tem olajšal slovensko uradovanje.

Mi tudi ne pobijamo Elsnerja zaradi njegove osebe ter mu ne odre-kamo sposobnosti. Mi pobijamo le Hohenburgerjev sistem, katerega reprezentant na Kranjskem bo Elsner. Ako bi Elsner tudi postal Slovenec pravichen, česar ni pričakovati, moramo njegovo imenovanje pobijati z vso odločnostjo.

Nam prizadeta krivica se ne da več poravnati. Hohenburger pojde, a Elsner ostane. Slovenski poslanec, ki sedanjemu justičnemu ministru privoli le en vinar, je izdajalec našega naroda, naj bode to dr. Šusteršič ali kdo drugi.

Ako se postavimo na stališče uradništva, moramo Elsnerja prište-vati takozvanim »streberjem«, kateri si prizadevajo s prilizovanjem in po ovinkih izpodriniti svoje prednike.

Značajnost in kolegijalnost ne odlikuje takih ljudi. Zaslužnih in odličnih prednikov bi Elsner tudi pri

vojaki ne mogel preskočiti. Stotnik Hofrichter je poslal svojim prednikom trupene pilule, pri nas pa tega ni treba. Pri naši birokraciji odločuje pristno nemško mišljenje. Strup za slovenske sodnike se pa izdeluje v Nastičevi tovarni v Kopitarjevi ulici.

Ako je Hribarjev nujni predlog, ki je bil vložen pri prvi seji, prišel prepozno, naj bi klerikalci vsaj tako očitno ne kazali svojega veselja nad tem, ako predlog ne bo imel uspeha. Vprašamo jih, kaj so in kaj hočejo oni storiti kot odgovor na Hohenburgerjevo zauschno? Dr. Šusteršič je znan sovražnik slovenskih sodnikov, in s tem dejstvom vlada računi. Drugi člani njegovega kluba ne smejo brez njega ničesar storiti. Edini slovenski poslanec sodnijskega stanu je sodni svetnik Fon, ki se je pa pri glasovanju za Gregorčičevo lumparijo v goriškem dež. zboru prosti-tutiral in pokazal, da sta mu narodni in pravni čut tuja. Fona več zanima Fonova gostilna v Gorici, kakor tužne justične razmere pod graškim nadsodiščem. Kako se dela v personalnih zadevah, naj se gre učit k svojem kolegi Marekhlju, ker ima konkretalni status vedno pri rokah ter prav spretno igra na šahu in izpodriva naše pozicije.

Volitve v delavsko zavarovalnico zoper nezgode v Trstu.

Dne 29. decembra t. l. se vrše dopolnilne volitve v predstojništvo ter razsodišče delavske zavarovalnice zoper nezgode v Trstu. Za našo deželo so te volitve največje gospodarske važnosti, in treba napeti vse sile, da si pridobimo primerno zastopstvo v tem velevažnem zavodu, kateremu gospodarijo sedaj Italijani v največjo škodo našega delavstva. Uspeh je le mogoč ob složenem in enotnem postopanju. Osnoval se je zategadelj v Ljubljani skupen odbor, ki vodi volitve in zbira glasovnice. V imenu tega odbora se obračava do vseh naših delodajalcev z uljudno prošnjo, da takoj pošljejo na spodnji naslov glasovnice. Glasovnice morajo biti pravilno podpisane. Glasovnice za podjetnike podpiše gospodar, glasovnice za delavce pa gospodar in kot zaupnik delavcev z njimi v soglasju eden od uslužbencev. Imen kandidatov prosiva ne vpisovati, storil bo to odbor zategadelj, da bodo glasovnice pravilno izpolnjene ter se glasovi ne bodo cepili. Za skupni odbor: Josip Lenarčič, predsednik trgoveke in obrtniške zbornice. Ivan Kregar, predsednik zavoda za pospeševanje obrta. Glasovnice naj se pošiljajo na naslov: Zavod za pospeševanje obrta v Ljubljani.

Dr. Ivan Tavčar med Srbi.

Med Srbi se je v zadnjem času pričelo živahno zanimanje za slovenske razmere in za slovensko književ-

nost. Novi list, ki ga izdaja znani srbski pisatelj Branišlav Nušić, »Tribuna« si je nadel nalogo, da po svojih močeh seznani srbsko občinstvo s slovenskimi razmerami in s slovensko literaturo. »Tribuna« bo priobčevala pregledne referate o slovenski književnosti ter alike posamičnih uglednih delavcev na slovenskem kulturnem polju. Kakor čujemo, bo med prvimi priobčila referat o književnem delovanju dr. Ivana Tavčarja s pisateljevo sliko.

Na današnji volilni shod pri »Ribiču« na Dolenjake cesti

vabimo cenjene volilke in volilce, da se ga udeležijo v čim največjem številu. Na shodu govorita gg. dr. Tavčar in dr. Švigelj.

Brezobzirnost.

Jutranjo izdajo našega lista pošiljamo na deželno vlado v cenzuro med pol 1. in 1. popolnoči. Dotične številke nosi na deželno vlado uslužbenec, ki je na to zaposlen v tiskarni še do 3. ali celo do 4. jutraj. Povsem umljivo je, da je zanj vsaka minuta dragocena. Toda na deželni vladi menda mislijo, da ima vsak toliko časa na razpolago, kakor oni. Zgodilo se je te dni, da je naš uslužbenec nesel predpisane eksemplare na cenzuro ob pol 1. ponoči. Takrat je imel službo, to je, sprejeti v cenzuro predložene izvide detektiv Gerlovič. Toda moža ni bilo nikjer. Uslužbenec je čakal četrte ure, pol ure, toda o Gerloviču ni bilo ne duha, ne sluha. Potekla je cela ura in ob pol 2. je končno vendarle primahal od nekod gospod detektiv. Zaradi te komoditete gospoda detektiva je moral nato uslužbenec več nego uro delj delati v tiskarni. — Zahtevamo z vso odločnostjo, da se v bodoče kaj takega nikdar več ne dogodi.

Proč s škodljivci Ljubljane!

Pod tem naslovom je izšel v »Narodni tiskarni« letak, ki ga priporočamo vsem ljubljanskim političnim društvom, da ga razdele med ljudi. Stroški so minimalni.

Naglo poročanje.

Najboljši in najbolj informirani list pod solncem božjim je brezdvomno škofov »Slovenec«. Da je tudi najhitrejši in najtočnejši v poročanju, to se razume. V včerajšnji številki na primer čitamo med telefonskimi in brzojavnimi poročili tole »brzojavko«: »Ban Tomašič za hrvaško šolstvo v Istri. Zagreb, 3. decembra. Tomašič je podaril iz sredstev hrvaške vlade »Družbi sv. Cirila in Metoda« za Istro 5000 K.« — Prav zanimiva vest, samo strahovito stara je že, naš list jo je namreč priobčil v večerni izdaji med »jugoslovanskimi vestmi« ne morda včeraj ali predvčerajšnjim, marveč pred

dobrim — mesecem! Sicer pa so sem-tertja zanimive tudi mesec stare »brzojavke«.

Potnika v sodu.

Včeraj ob 4. popoldne sta prišla v Ljubljano Atilij Zanardi in Evgen Vianelo, o katerih smo poročali, da potujeta okrog po svetu v sodu, ki sta si ga sama izdelala. Sabo imata velikega psa, da jih brani pred napadi. Čudna potnika sta se nastanila na Dunajski cesti pri »Bavarskem dvoru«.

Marijine kongregacije na ljubljanskih učnih zavodih.

Na tukajšnji realki je katehet Jerše ustanovil dve Marijini kongregaciji: slovensko in nemško. Realci I. II. III. in VII. razreda so člani tega društva. Sicer je to neverjetno, ali le resnično. Dijaki gotovo niso iz svoje lastne volje stopili v kongregacijo, ampak so bili v to prisiljeni, ker se katehetu ne upajo zameriti. Zanimivo je to, da sta v sedmem razredu člana Marijine kongregacije samo dva in še ta sta Nemca. — Klerikalna propaganda je v cvetu v vseh učnih zavodih, zlasti pa na deželni trgovski šoli. Tu so na delu vsi profesorji in učitelji, ki gojence celo v šoli prigovarjajo, naj pristopijo tej ali oni klerikalni organizaciji. Vkljub temu, da je agitacija silno intenzivna, vendar se dosedaj klerikalcem še ni posrečilo mnogo gojencev izvabiti in vjeti v svoje mreže. Opozarjamo starše, ki imajo svoje sinove na tem zavodu, naj pazijo, da jih jim klerikalci ne pokvarijo.

Smrtna kosa.

V Štepanji vasi je umrla gdč. Angela Anžičeva, hčerka ondotnega posestnika. Pokojnica je bila članica podružnice »Družbe sv. Cirila in Metoda«. Pogreb bo danes ob 4. popoldne. Podružnični člani in članice se vabijo, da se udeležijo pogreba.

Koncert v »Narodnem domu«.

Danes se vrši prvi veliki ljudski koncert »Zveze slovenskih pevskih društev«, na katerem nastopajo ljubljanski in zunanji pevski zbori, ter popolni orkester »Slovenske Filharmonije«, in sicer v veliki dvorani »Narodnega doma«. Vstopnina je jako nizka. Sedeži po 2 in 1 K, stojišča po 60 vin., dijaške vstopnice po 30 v. Dobiti jih je v Šešarkovi trafikii od pol 4. nadalje pa pri blagajni v »Narodnem domu«. Začetek točno ob pol 5. popoldne. Opozarjamo naše čitatelje, naj posetijo ta koncert v kar najboljšem številu.

»Zlatorog« — opera!

Slovensko narodno pravljico o Zlatorogu in o trentskem lovcu je prvi spenil R. Baumbach. Zdaj pa je izšla nova opera Viktor Glutha z na-

slovom »Zlatorog« (Trentski lovec) v treh dejanjih in s predigro. Naši dramatik in komponisti so si torej dali vzeti tudi to snov od — Nemca.

Slovensko deželno gledališče.

Danes popoldne ob 3. se igra pri zelo znižanih cenah veležabavna in napetega dejanja polna komedija »Tat vseh tatov« (izven abonementa; za lože par); zvečer izjemoma ob pol 8, pa se poje Lehárjeva opereta »Grof Luksemburški« (za nepar). — V torek se po več letih uprizori zopet H. Ibsenova drama ter se igra prvič dramā v štirih dejanjih »Stebr družbe« (za par - abonente). Uprizoritev te drame je časten dogodek za naše gledališče. — V spomin grofa L. N. Tolstega se uprizori v kratkem neka njegova drama. — Na čast jugoslovanskim gostom, ki se udeležijo Vrazove slavnosti »Slovenske Matice« v Ljubljani se uprizori prihodnjo soboto opera »Tannhäuser«.

Iz sodne dvorane.

Okrajno sodišče ljubljansko.

Nadležna repa. Užitkar Podržaj v Gatini si je spravil nekaj repe za zimo. Spravil jo je, kakor se repa po navadi spravlja: zakopal jo je in pokril z zemljo. Zakopal jo je pa na takem kraju, kjer je mislil njegov sosed Zupančič, da ima pravico voziti. In Zupančič se je nad nadležno repo razjezil. Dne 30. oktobra in dne 15. novembra je vzel v roke vile in motiko in je Podržaju vso repo izpod kopice izkopal. Zaradi tega dejanja, ki se kvalificira kot zlobno poškodovanje tuje lastnine, je dobil Zupančič pri okr. sodišču teden dni zapore.

Pretepači. Dne 14. novembra zvečer je spremljal Alojzij Bobič nekoga dekleta domu v Bizovik. Tu mu pridejo nasproti trije fantje in ga napadejo. Eden ga je celo udaril s kolom in eden ga je sunil z žepnim nožem v hrbet. Pretepači so bili Janez in Jakob Mojšker in Janez Zirovnik. Bobičeve poškodbe so pa take, da jih bo moral sodni zdravnik morda kvalificirati kot težke telesne poškodbe. Da sodni zdravnik izreče svoje mnenje, se je obravnavala preložila.

Razne stvari.

* **Obešena morilka.** Iz Vratislave prihaja poročilo, da so predvčerajšnjem obesili v zaporih v Vratislavi agentinjo Valerijo Bunzel, ki je umorila in oropala uradnika Karla Weissa, da si preskrbi doto.

* **Kot defraudant prijet.** Nekdanjega ogrskega poslanca Eberja sta ustavila včeraj v Parizu na boulevardu dva detektiva, češ, da je defraudant, ki ga policija že dolgo časa

LISTEK.

Na robu prepada.

Povest; spisal F. R.
(Dolje.)

Kakšno skrb pa naj imam? se je oglasila Valjavka. Prav nobene nimam. Matevž je priden, zdrav in krepak, gospodarstvo je v redu, jaz lahko mirno umrem, kaj naj mi torej dela skrb.

Jula se je zopet vlegla na travo in položila roke nad glavo.

E mati, saj nisem slepa, je menila ravnodušno. Saj mi ni nič mar, kake misli in skrbi imate. A časih sedite kakor zamaknjeni cele ure in na obrazu se vam vidi, da imate veliko brigo, da vam nekaj prav posebnega na srcu leži...

Beži, beži, se je branila Valjavka, kaj bi to onegavila.

Starka je bila nekoliko v zadregi, kajti na tihem je priznavala, da je Jula govorila resnico in obenem delala trdne sklepe, kako bo v prihodnje še bolj skrivala svoje misli in svoje skrbi.

Jula pa se ni dala ne ugnati ne odpraviti.

Tako slabljenje telesnih moči, ki prihaja iz možgan, mora biti menda nevarno, je menila Jula lokavo. Tudi gospodična Lizika je imela rav-

no tako bolezen in so jo komaj zopet spravili na noge.

Kaj ne praviš? se je začudila Valjavka in strah ji je pretresel vse ude.

Tako je pripovedovala hišna Marjanica, je dejala Jula. Gospodična je imela tudi veliko skrb kali, nekaj ji je pač ležalo na srcu, česar ni hotel nikomur zaupati in to jo je tako morilo, da je težko obolela. Ko je pa vse povedala svojemu očetu, kar je imela na srcu, ji je bilo takoj lažje, zdravje se ji je povrnilo in zdaj je tako čvrsta in vesela, kakor še nikdar...

Nastal je molk. Valjavka je nekaj časa ugibala in premišljevala, potem je Julo poklicala k sebi.

Tu sem sedi, je ukazala, in povej po pravici, če znaš molčati in če znaš varovati skrivnost, ki se ti jo zaupa.

E, morda še bolje, kakor marsikak drugi človek, je resno rekla Jula.

Prav! Mislim, da ti smem verjeti in da ti smem zaupati. Nekaj vem namreč in to mi dela velike skrbi in bridkosti in me bo še ubilo.

Jula je spretno skrivala svojo mrzlično radovednost.

Namreč se lahko zaneseš, mati, je dejala slovesno, saj veste, da sem vam udana.

Valjavka je to zatrdilo vzela z zadovoljstvom na znanje.

Ali se še spominjaš, Jula, je vprašala, da me je rajnka gospa Olga nekaj dni pred svojo smrtjo poklicala k sebi?

Kaj se ne bom spominjala. Saj sem vam jaz sporočila, da morate k njej, kakor mi je povedala Marjanica.

Je že res, da, je menila Valjavka. Vidiš, ko sem bila takrat pri rajni gospe — oh — take čudne stvari mi je pripovedovala, da sem se danes vsa zmešana.

Gospa je bila pač že hudo bolna in najbrž ni vedela, kaj govori, se je hlinila Jula; na take besede ni dosti dati.

Prav praviš, ljudje časih v boleznih sami ne vedo, kaj govorijo in delajo. No, povedala ti bom vseeno kar sem slišala iz ust gospe Olge. Samo da boš res molčala, kakor grob, ker bi bilo vendar prehuho in preveč nevarno, če bi nastale kake govorice.

Juli se je zdelo nepotrebno, da bi novič dajala zagotovila svoje molččnosti.

E, mati, če mi ne zaupate, pa mi raje ničesar ne povejte, saj radovedna tako nisem.

Na ta ugovor se Valjavka ni več obotavljala. Nagnila se je k Juli in ji šepetaje razodela svojo skrivnost.

Gospa Olga mi je najprej povedala, da ji je morda nevest in da jo goljufa.

No, je menila Jula, v Trstu delajo menda vsi tako, moški in ženske.

Rekla mi je tudi, da jo Svetlin goljufa z gospodično Elviro, ki se je zdaj res omožila s Svetlinom.

Če je Valjavka mislila, da je Julo njeno razkritje le količjak prese-netilo, je bila v veliki zmoti. Jula je bila ženska skozinskoz realističnega življenja in zdelo se ji ni ne pregrešno ne grdo, da se je Svetlin naveličal svoje jetične žene in začel ljubezensko razmerje z drugo, mlado, zdravo in cvetočo žensko, ki je v vsakem oziru daleč nadkriljevala njegovo ženo. A poznavačjoč nazore stare Valjavke, ni svoja mnenja izrazil.

O Svetlinovem razmerju z gospodično Elviro se je že davno pred smrtjo gospe Olge govorilo med ljudmi, je zaničljivo opomnila Jula. To vendar ni nikaka skrivnost.

Gospa Olga mi je pa še nekaj zaupala, je z drhtečim glasom šepetala Valjavka. Rekla mi je, da ji Svetlin in Elvira dajeta strup vživati.

Jula se je nasmešnila in pogledala Valjavki v obraz, kakor bi se hotela prepričati, če je res budna ali se ji sanja.

Oh, mati, kdo bo jetičnemu človekudajalstrup; če umrje par tednov prej ali pozneje, to je vendar vseeno.

(Dolje prihodnja.)

išče. Ker ni imel pri sebi nobene legitimacije, so ga spravili na jako surov način v zapor. Šele zvečer ga je mogel legitimirati ravnatelj ogrske hipotečne banke, Julij Madarassy. Eber se je pritožil pri generalnem konzulatu posebno zaradi brutalnega postopanja policije.

* **Voltaire in poštarji.** Ko se je peljal 77letni Voltaire zadnjikrat iz Ženeve v Pariz, si je štel vsak poštar na celi poti v posebno čast, da ga je smel osebno peljati do prihodnje postaje. Eden teh poštarjev, ki je bil bolan, je naročil svojemu sinu, naj on pelje Voltaireja do prihodnje postaje. »Pomisli si moraš, da je v Evropi samo deset kraljev,« je posvaril pri odhodu svojega sina, »na celem svetu pa je samo en Voltaire!«

* **Scribe in njegov sotrudnik.** Duhovi pisatelj Scribe je dobil nekoč zelo dober odgovor od človeka, od katerega je mogel tak odgovor najmanj pričakovati. Nek bogat tovarnar je prišel k pisatelju in ga zaprosil, da ga imenuje kot sotrudnika pri neki igri, zato da hoče on prevzeti vse stroške vprizoritve med tem, ko dobi Scribe ves dohodek predstave. Scribe pa, ki se je čutil razžaljenega, pa mu je odgovoril, da se mu ne zdi umestno, če se vprežeta skupaj konj in osel. Bogati tovarnar pa je vprašal Scribeja prav mirno: »S kako pravico imenujete mene konja?«

* **Redka prisotnost duha.** Ko je bil pesnik Lee v blaznici Bedlam pri Londonu, ga je obiskal nek njegov prijatelj. Lee je bil ravno pri pameti in prijatelja sta se smela sprehati po veliki blaznici. Prišla sta tudi na visoko streho, kar naenkrat prime Lee svojega prijatelja za roko in mu reče: »Daj, skoči v globino, — nesmrtno slavo si pridobiva!« »To ni nič,« je ugovarjal gost, ki je spoznal, da govori Lee v blaznosti, »vsak človek lahko skoči tu dol, s tem se ne proslaviva, pa pojdiva na dvorišče in skočiva sem gor, to je kaj drugega!« »Prav imaš!« mu je pritrdil Lee, a ostala mu je do smrti ta ideja, da si hoče vzeti življenje s tem, da skoči z dvorišča na vrh strehe v Bedlamu.

Kriza na Hrvaškem.

Ko je začetkom tega leta po znamenit Friedjungovem procesu ban baron Rauch bil prisiljen odstopiti in je prišel na njegovo mesto dr. Nikola pl. Tomašić, se je splošno pričakovalo, da se bo njemu posrečilo urediti desolatno razmere na Hrvaškem ter enkrat za vselej napraviti konec neustavnim režimom v tej nesrečni pokrajini.

Sporazum novega bana s hrvaško-srbsko koalicijo, ki je imela takrat večino v hrvaškem saboru, je dajal vladi možnost, da se vzdrži na površju ter zagotovi izmučeni Hrvaški vsaj za nekaj let toli potrebni notranji mir.

Hrvaška javnost je prvotno z veliko nezaupnostjo gledala na pakt, ki ga je hrvaško-srbska koalicija sklenila z dr. Tomašićem, in koaličijski prvaki so imeli semtertja zelo težavno stališče, da upravičijo pred narodom ta svoj korak.

Ko pa je meseca maja ban dr. Tomašić v saboru razvil svoj program in se postavil na hrvaško stališče, kakor pred njim morda noben ban, se je razpoloženje proti njemu mahoma izpremenilo. Prejšnja nezaupnost se je izpremenila v iskrene simpatije in časopisje je pelo čast in slavo novemu narodnemu banu. Takrat se je zdelo, da vlada med vladno večino — koalicijo in banom, popolno soglasje.

Ko pa je prvo navdušenje izhlapelo in prišla v veljavo zopet vsakdanja realnost, se je opazilo, da med banom in koalicijo ne vlada tisto razmerje, ki je pogoj skupnemu plodnosnemu delovanju.

Zapazilo se je predvsem, da ima ban dr. Tomašić gotova absolutistiška nagnenja, to se pravi, da zahteva od vsakogar, torej tudi od saborske večine, to je od hrvaško-srbske koalicije, brezpogojno pokorščino v vseh vprašanjih.

V koaliciji pa so bili ne mame-luki, marveč možje, svobodni, ki niso mogli in niso hoteli prenašati teroriz-

ma, in naj je ta terorizem dohajal tudi od sicer simpatičnega bana.

Sprva je prišlo do malih nesoglasij, ki so se pa sčasoma stopnjevala v ostre konflikte.

V prvih časih je bila vedno koalicija tista, ki je končno odnehala ter se podvrgla banovi volji radi ljubelega miru in v interesu domovine.

Ko se je ban iz neznanih vzrokov kapriciral na to, da mora biti vladna stranka kolikor mogoče enotna in da je treba vsled tega koalicijo preosnovati v eno edinstveno politično organizacijo, so se hrvaške stranke, združene v hrvaško-srbski koaliciji, uklonile banovi zahtevi ter se pretopile v eno enotno politično organizacijo — v »Hrvatsko ujedinjeno samostalno stranko«.

Toda to banu še ni bilo dovolj, on je zahteval še več, namreč to, da bi bila ta stranka organizem brez volje, slepo orodje v njegovih rokah.

Koalicija pa se je končno vendarle naveličala, vedno le hlapčevati, zato je zahtevala, naj ban sam izpolni nekatere pogoje, ki so bili sprejeti v sporazumu med njim in koalicijo.

Predvsem je terjala odstranitev sekijskega načelnika za pravosodje Aranickega kot glavnega krivca škandaloznega »veleizdajniškega« procesa.

Ta zahteva je povzročila, da je končno prišlo do odkritega konflikta med banom in koalicijo.

Posledica tega je bila razpust sabora in razpis novih volitev.

Ban je računal s tem, da mu nove volitve prinese zmago. Toda delal je račun brez krčmarja.

Nove volitve so samo ojačile opozicijske elemente, obenem pa tudi povzročile v saboru takšno konstelacijo, da nima niti ena stranka za se večine.

Ban dr. Tomašić, ki ni pričakoval takšnega volilnega izida, je bil presenečen in razočaran.

Mož, ki je prej zahteval absolutno pokorščino od koalicije, je postal nakrat ponižen ter jel izpolnjevati tiste zahteve hrvaško-srbske koalicije, zaradi katerih je preje lahkomišlno izzval konflikt ter razpustil sabor z zanesljivo večino.

Aranicki je bil poslan v pokoj, »veleizdajniški« proces pa potlačen.

Toda sedaj pa igra koalicija vlogo nepristopnega dekleta.

Ban bi se rad sporazumel z njo, a ona to odločno odklanja, ker jo je skušnjava izučila, da še tako slovesno sklenjeni sporazum z dr. Tomašićem ni vreden niti piškavega oreha.

S tem je kriza na Hrvaškem prikipela do vrhunca in v nekaj dneh že mora pasti odločitev.

Najbrže bo sabor zopet razpuščen in razpisane nove volitve, ali pa bo za nekaj časa tudi formalno sistirana ustava na Hrvaškem in vladal bo absolutno kraljevski komisar.

Naj se zgodi že to ali ono, eno je gotovo, da so razmere na Hrvaškem take, da mora prej ali slej priti do popolnega poloma med Hrvaško in Madžarsko.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Rasto Pustoclemšek.

Kje naj kupujem dobre ure in zlatnine? Teško je med mnogimi oglasi ur, ki vsi svoje ure hvalijo za najboljše, pogoditi, katere ure so prave. — Priporočati je cenj. bralcem, naj si zastonj dajo priposlati cenovnik svetovnoznane in poštene tvrdke za ure Maks Bönnel, Dunaj IV., Margaretenstrasse 27/68. Tam bodo vselej poštene postreženi. Zado- stuje dopisnica z natančnim in razločnim naslovom zgorajnje firme.

Loterijske številke.

Dvigajene v soboto, 3. decembra 1910
Trst: 13, 16, 90, 24, 84.

Borzna poročila.

Dunaj, 4. decembra. Na večerajnji dopoldanski predborzi je vladalo kljub slabim notacijam iz New Yorka in kljub še vedno trajajočemu odporu ogrskih opozicijskih strank proti vladni bančni predlogi

še precej živahno razpoloženje. Turške srečke in posamezni bančni papirji, zlasti pa akcije »Länder« in »Union«-banke so našle mnogo kupcev. V šranki se je precej povpraševalo tudi za Avstrija-emaill-akcijami, orožarskimi akcijami, za akcijami Lloydove družbe in po akcijah orientalske železnice ter montanskih vrednostih, ki so na kurzu pridobile. Na opoldanski borzi je bila tendenca vstrajna in s eje zlasti povpraševalo po alpinkah in 3 % prioritetah južne železnice. Rente in devize so bile vstrajne.

Ljubljanska

»Kreditna banka v Ljubljani«.

Uradni kurzi dunajske Borze 3. decembra 1910.

Maločasni posojila.	Dinarji	Stagovci
4% majeva renta	93-40	93-60
4 1/2% srebrna renta	96-95	97-10
4% avstr. krona renta	93-35	93-55
4% ogr.	91-95	92-15
4% kranjsko deželno posojilo	96-—	97-—
4% k. o. češke dež. banke	94-—	95-—

Srečke.	Dinarji	Stagovci
Srečke iz l. 1860 1/2	223-50	229-50
„ „ 1864	316-—	322-—
„ „ 1868	155-—	161-—
„ zemeljske l. izdaje	297-50	303-50
„ „ 11.	282-50	288-50
„ ogrske hipotečne	247-50	253-50
„ d. komunalne	535-—	545-—
„ avstr. kreditne	529-—	539-—
„ ljubljanske	91-—	97-—
„ avstr. rdeč. križa	80-—	84-—
„ ogr.	52-—	56-—
„ banjske	32-—	36-—
„ turške	257-50	260-50

Belizos.	Dinarji	Stagovci
Ljubljanske kreditne banke	453-—	457-—
Avstr. kreditnega zavoda	671-25	672-25
Dunajske bančne družbe	555-25	556-25
Južne železnice	115-—	116-—
Državne železnice	751-50	752-50
Alpine-Monten	769-—	770-—
Češke sladkorne družbe	252-50	253-—
Živnostenske banke	276-50	278-—

Valuta.	Dinarji	Stagovci
Cekini	11-37	11-39
Marke	117-52 1/2	117-72 1/2
Franki	95-30	95-40
Lire	94-90	95-10
Rubli	253-75	254-50

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 3. decembra 1910.

Torin.

Pšenica za april 1911	za 50 kg	11-13
Rž za april 1911	za 50 kg	7-88
Koruzna za maj 1911	za 50 kg	5-63
Oves za april 1911	za 50 kg	8-47

Efektiv.

Vzdržno.

Anton Šarc

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 5,
na voglu Rindova ulice (nasproti glavni pošti)

pristne švicarske vezenine

najcenejši nakup 182

oprem za neveste.

Zdraviliščna kavarna

na Štajerskem,

s 14 tujskimi sobami se prod.

Naplatila je treba dati 20—25.000 K.

Ponudbe pod »Štajerska Naplatja«
na upravnništvo »Slov. Naroda«. 206

Prvi slovenski izdajatelj

oplik in strokovnjak

Dragotin Jurman

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1.

Vsem cenjenim bralcem priporočamo

najtopleje znano tkalstvo za pisano in platneno blago Bratje Krejcar, Dobruška, številka 9213, Češko. Predno sploh kaj naročite zahtevajte bogate zbirke imenovane firme, ki se vam dopolnjejo zastonj in poštne prosto. Vsakdo se prepričaj in poizkusi. 167

Božično darilo,

najprikladnejše darilo za igralce na citre

„Vseslovanski album“

obsegajoč 100 izbranih najlepših pesmi za citre. Pregled s cenikom pošlji brezplačno **JOSEF ŠONK na Dunaju, XII/4 Oberbottendorfer.** 273

Ceniki s koledarjem zastonj in poštne prosto. 1045

Pozor!

Kdor želi imeti dobro uro, naj zahteva z znamko

„UNION“

ker te ure so najbolj trpežne in natančne, dobe se pri

Fr. Cudnu

urarju in trgovcu v Ljubljani.

Delničar in zastopnik švicarskih tovarn »Union« v Biel in Genovi.

Uhani, prstani, briljanti.

Svetovno znano najfinije blago po najnižjih cenah.

Perilo

Pišite po cenovnik o moškem, damskem in otroškem perilu, preproh in po vzorce tkanega blaga na tkalnico in tvornico 177 perila

OSVALD LELLEK

Kopališče Belehgrad (Češko).

Cenovnik dobite z obratno pošto

zastonj.

Orodje za domačo vporabo.

Kladivo, klešče, dleto, sveder in zavijač,

zajamčeno dobre kakovosti

v lepi skrinjici, ki je pripravna za obesiti na steno, pošlji proti povzetju za 2 K 80 v

F. Vejdělek, izdelovalec orodja, Břevnov pri Pragi. 274

Varstvena znamka: **Sidra.** 179

Siniment. Capsici comp.

Nadomestilo za

PAIN-EXPELLER s sidrom

priznana izbrana, bolečine tolaže in odpravi mrazo ob prehladu itd. po 80 h, K 1-40 in 2— se dobiva v vseh lekarnah. Pri nakupu tega splošno priljubljenega domačega zdravila naj se jem jejo le originalne steklenice v škatlicah z našo varstveno znamko »sidrom«, potem je vsakdo prepričan, da je dobil originalni izdelek.

Dr. Richterjeva lekarna

pri »Zlatem levu«

v Pragi, CERNÁ L. S. M. 179

Budilka s stolpnim zvonom

z bitjem.

Kakovost I. vrste, 3 uteži, bije cele in pol ure, budi z mčnim stolpnim zvonom steklen kazalnik, lepo poliran okrogel okvir, 30 cm premera K 6— z svetlečim se kaz. . . 6-50 okrogla ura, 8 dni Idoča 6—

Neugajajoče se v 8 dneh franco in nepoškodovano vzame nazaj in denar takoj vrne. 3 leta pisane garancije.

Prva in največja zaloga ur

Maks Böhm, Dunaj IV., Margaretenstr. 27/68.

Zahtevajte moj veliki cenovnik s čez 5000 slikami, ki ga dobi vsakdo franco in zastoj.

191

Veska ura
8 dni na poizkušajo.

Najnovejša ura na nihalo z bitjem, budilcem in glasbo.

s prekrasno omarico iz nar. orehovine, 75 cm vis., bije cele in pol ure, budi in igra najlepše glasbene komade ob poljubnem času K 14— Ista brez glasbe s stolpnim bitjem K 10—

Ker smo svojo veliko, novo tovarno opremili z najnovejšimi stroji, dobavljamo posebno lahko v priznani najboljši izvedbi

parilnike za klajo

transportable štedilnike s kotli sirove ali emailirane, 216

slamorenice, reporenice stroje — drobilnike

sesalke za gnojnico

kakor vse druge poljedelske stroje v najnovejši in najboljši konstrukciji.

Ph. Mayfarth & Co.

Dunaj II., Taborstrasse 17.

Zahtevajte obsežne cenike zastoj in pošt. prosto.

Zastopniki in razprodajalci se iščejo

Izredno velika zaloga.

Najboljše sanke, bobsleighe, smučiči

dobavlja specialna tovarna za zimsko-sportne potrebe

Val. Jadrnička sin. Freistadt S. N., Moravsko.

Največja tovarna te vrste na kontinentu.

Zahtevajte zastoj najnovejši cenik št. 21.

Drože (kvas)

iz tovarne

vinskega cveta in drož

v Račjem (Štajersko)

249

priporočamo vsakemu, ker so obče kot najboljše in najtrpežnejše znane.

Noben Slovenec, ki pride na Reko

ne sme iti v drug hotel nego v slovanski

GRAND HOTEL BONAVIA.

Vodita ga vrla Hrvata gg. Niko in Teodor Mateljan in ima izvrstno kuhinjo, izborna vino, ter vrlo dobro pivo, poleg tega pa 56 zračnih in v vsakem pogledu čistih mebliranih tujskih sob. — Hotel stoji v mirnem kraju Reke, blizu parobrod. postaj in kolodvora.

112

„Trgovsko-obrtna banka v Ljubljani“

registrirana zadruga z omejenim jamstvom

Uradni prostori: Šelenburgova ulica št. 7, nasproti glavne pošte.

Sprejema vloge na knjižice ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga po 4 1/2%; rentni davek plačuje zadruga sama. — Sprejema vloge na tekoči račun; na zahtevo dobi stranka čekovno knjižico. — Daje posojila na najrazličnejše načine. — Ravnotam menjalnica: zamenja tuj denar, prodaja vsakovrstne vrednostne papirje, srečke itd. Nakazila v Ameriko. — Eskontira trgovske menice. — Preskrbuje vnovčenje menic, nakaznic, dokumentov itd. na vsa tu- in inozemska tržišča. — Izdaja nakaznice.

Vsa pojasnila se dobe bodisi ustmeno ali pisмено v zadrugi pisarni.

10

Uradne ure vsak dan dopoldne od 9. do 12., popoldne od 3. do 5.

Priporoča se

M. Kristofič-Bučar

Stari trg št. 28, Ljubljana, nasproti Zalaznika.

Zadnja moda

BLUZE — zgornja — KRILA — spodnja

FINE KOSTIME — NOČNE HALJE

na novo vpeljane, krasne

VRHNE JOPE — PLAŠČI — PELERINE

v vsakem blagu, barvi in fazoni, tudi po meri.

Najfinejše in kompletne

OBLEKICE — PLAŠČKI — PELERINCE

in krstna oprava.

Perilo, predpasniki, moderci, otroški klobučki, kapice

in vsako drugo modno in drobno blago iz solidnih tovarov

po najnižji ceni.

Pošiljam na izbiro tudi po pošti.

Ustanovljeno 1853.

G. Topham & Co.

družba z omej. zavezo

tvornica za stroje in železolivnica

Dunaj XI., Gudrunstr. 159

grade za specialitete:

polne jarme vseh vrst za parne in vodne žage,

vse stroje za obdelovanje

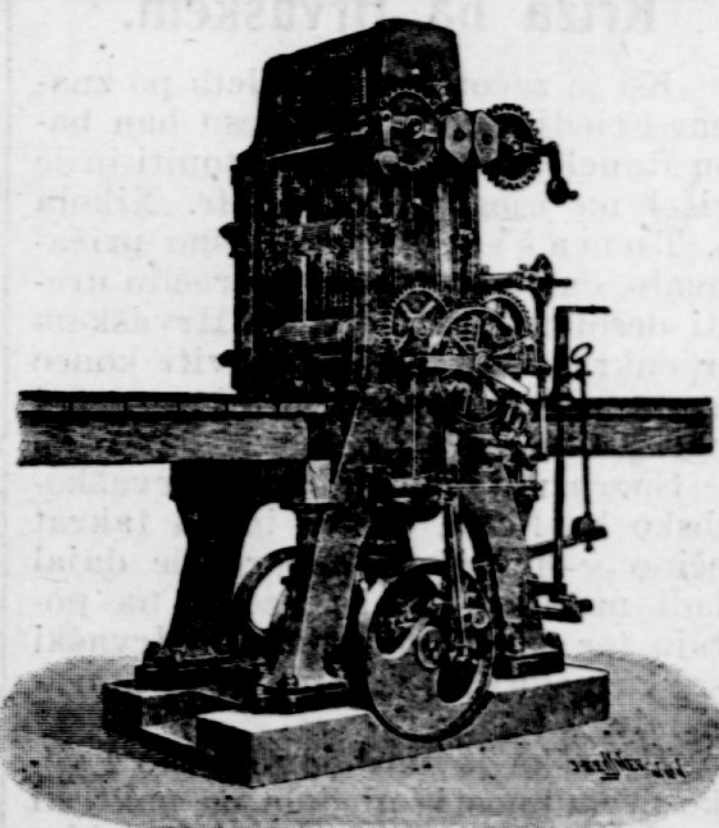
lesa: krožne žage, trakovne žage

stroje za oblanje, stroje za skobljenje (Fräsmaschine), stroje za

luščenje furnirja, stroje za upognjeno pohištvo, stroje za sodarje, transmisije.

Prospekti, proračuni stroškov obisk inženirja zastoj.

192

Leta 1873. ustanovljena delniška družba

Kranjska stavbinska družba v Ljubljani

Stavbeno podjetništvo; pisarna za arhitekture in stavbenotehniška dela; tesarstvo in mizarstvo s strojnim obratom za stavbena in fina dela; opekarne s strojnim obratom v Kosezah in na Vtču; kamnolomi v Podpeči in v Opatiji.

Telefon šte. 16.

Priporoča se za stavbena dela vsake vrste.

163

Telefon šte. 16.

Član dunajskih in berlinskih prevoznikov pohištva. — Sprejema vse v spedicijo spadajoče prevoznine iz vseh in v vse kraje, po najnižjih tarifih. — Prevaža pohištvo v novih patentovanih pohištvenih vozeh na . . vse kraje, tudi v inozemstvo. . .

Spedijsko podjetje

Bavarski dvor JOS. ŠKERLJ v Ljubljani Bavarski dvor
Ustanovljeno leta 1906 Ustanovljeno leta 1906

Sprejema na zalogo razno blago, pohištvo itd. Krasna, suha in čista skladišča se na razpolago. — Nabiralni promet Dunaj-Ljubljana in obratno zastopan v vseh večjih mestih. Moj zastopnik na Dunaju je Karl Lawi, spediter, Dunaj I., Schulhof šte. 6.